

ლიტერატურული განეტი

№20 (252) 1 - 14 ნოემბერი 2019

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

ნანა გასვიანი

სიცანულის მანიფესტი

თითქოს დუმილის დაგვეცა დამბლა, დავათრევთ ჭრელი ბოლჩით ნაღველს და საწუთო ამ ჩვენ ნაღველში დალბა, ძლივსლა ვუბერავთ რწმენის ნაღვერდალს სულს. ვემალებით მზეების ციმციმს, მაცხოვნებელ და გამლუმპავ ცვარებს, ნაიღეს ჩვენი სამშობლო ციმციმს, სხვა სამშობლოში გადაგვიცვალეს.

ამოუხეთქავს ნდობის ფერდობზე ზიზღის ენძელებს, გვძულს და ვევნებით, უზრუნველობის ვწევართ ერდოზე და გადახსნილი ჩვენი ვენები

რწყავენ დახეთქილ მიწას უამიუამ სხვების ომში და გვთიბვენ ცელებით,

მერე საკუთარ ვდგებით გვამიდან და ალალბედზე, ხელისცეცებით

მივლასლასებთ და თავსლაფდასხმულებს გზაზე ლალატის გვდევენ ტურები,

დაგვექირქილებენ ძელზე გასმულებს მოხდენილები, გალანტურები.

გზად სინანულის ფარებს მივდენით, უშარავანდონ წლების სარქალით,

არც მოლოდინი მცირეოდენი, რომ ათას ცრუში ერთი მართალი გამოვიგონოთ, შემოვეტმასნოთ მზის ათინათებს, ციაგს ნალევსო,

რომ სახვალიოდ, რომ სამერმისოდ ნეკნებზე რისხვის ხმლები ავლესოთ;

რომ გულისგულში იმედს ვკემსავდეთ, დაიზრდებიან ლეკვინი მალევე ალგეთს და მერე, შენი კვნესამე, ღალიძეის წყალსაც დოქით დალევენ;

მიუხტებიან მტერსა და დუშმანს, დაუგმანავენ კარს დარიალის და ნაოჭიან შუბლს გახსნის უშბა, თეთრი კალთების მზეზე ბრიალით:

მუმლი დაიხრიო — ქართლოსიანნორ, ჰა, თქვენ, სიხარულის მარმაშიო, მუხა გადარჩაო — მაგრამ, არხეინო, ხმალს ნუ ჩააჟანგებთ ქარქაშშიო!

ვაჟა ხორნაული

ფოთოლი თალღაზე

მინის ფერები
ცაში მიდიან
გამკრთალდა
ტყეთა მელოდიები
ოთახში ბინდი
და სიმუშები
და სიჩუმეა ბეგონიების.

გაქრა — სადლაა
ბრწყინვა ცელების
და ქვაშა —
ოქროს მონაცილები
აღარ გაღობენ
ცისარტყელები
და სევდიანი
დროა წვიმების.

შენ დაიზარე

უდიახოთა
უარით ცოცხლობს
ტანი აქვს დიდი
და ჭურა მომკრო
არ გიმეგზურებს
ჰორიზონტამდე
და არც ზამთარში
დაგრიფებს კოცონს.

მხოლოდ თავისთვის
მაინციანობს
ვერ გაახარებს
საფიციანოს
ბრძენი მგზავრები
თუ დაინახა
იტყვის
ეგენიმც დაიქციან.

ლმერთო
ამგვარი მავნეებისგან
შეხ დაიფარე საქრისტიანო.

***
ბავშვებმა არ იციან
სიბერისკენ
რომ მიჰყავთ მშობლები
გვიან გაიგებენ
და ეწყებათ სამკალი სევდისა.

***

იელვა მაღლა და შორს
და ფრინველი ფრინველს
უფრო ჩაეხუტა...

***

გონება მოუსვერობს
და ხალისიანობს
და კარგად გამართული
ნისქვილივით ღულუნებს გული.

***

დაუძინებელ მტერს
გაგონებს ჭინჭარი —
ღობეს აცილებული
და გახუნებული
სახლისკენ გადახრილი.

***

ცასა და დედამინას
ასტკივდა გალავანი
რომლის თავზეც
ბალახი და
ყვავილი გამოჩნდა.
ფოთლის ბიბილოზე
ნამის წვეთი — საყურე.

***

ქოხში რომ გეძინა
მოსულა ღრუბელი
და დაუტოვება ნამი
და სთბონ ვარსკვლავების.

***

ღრუბელი განათდა
გაიშალა
დამშვიდდნენ ექოები
და სამარის ლოდიდან
აფრინდა პეპელა.

***

ღმერთმა კლდეს გამოხედა
და კლდიდან

ყვავილი ამივიდა
და გადაიხარა მზისკენ.

***

ადამიანები
თუ მიგატოვებენ
ეს დალოცვილი
ვარსკვლავები
ხომ ჩვენთან არიან.

***

ზოგი მზეს მიჰყება
და ზოგი —
საკუთარ ჩრდილს.

***

კიბიდან ჩამოსული
ვარსკვლავებს დაშორდა
და დაუახლოვდა ვულკანს.

***

ღრუბელი ღმერთისაგან
ნაბოქებ სიმაღლეზე
მოძრაობს
არასოდეს ჩამოდის
ნისლების სამეფოში.

***

და ჩაწეულ
ლამპას დაემსგავსა
მიტოვებული ქალი.

***

ფიდი სიყვარული
სცოდნია სევდას —
ცხადში რომ გაუქრე
გამოგეცხადება სიზმარში.

***

მგზავრებს
რომ მოისხამენ
მხოლოდ მამინ ხედავენ
ერთმანეთს ბილიკები.

***

შენს გულში ისეთი
ვინეცაა
რომელსაც არ იცნობ
და ვერც ვერასოდეს იხილავ.

***

ბავშვმა
საბანი გადაიფარა
და აღარ ისმოდა სუნთქვა
და დედას გაეღვიძა.

***

მეწყერმა
უბიძგა გამეტებით
და მდინარე
მშვილდივით მოირკალა.

***

მზის გამოჩენისას
დანაც კი იცინის.

***

უფალთან მისულმა
და მეორედ
დაბადებულმა ობობამ
ჰამაკი მოუქსოვა მზეს.

***

ყველამ დაიძინა
მათ შორის — მეც
ხოლო ჩემი ტკივილი
სიზმრიდან სიზმარში გადადის.

***

სიყვარული
მეტეთე დროა —
რიცხვების გარეშე.

***

ხე მწვანე მარაოთი
სიცხეს იგერიებს
და გრძელდება
კონცერტი კალიების.

***

ორნერტილის დურბინდით
გახედა ჰორიზონტს
ძახილის ნიშანმა.

***

თვითონ ვერ შეგამჩნია
მაგრამ მისი ჯიბიდან
ფანქარი
ცალი თვალით გიყურებს.

***

ჯერ თვალი დაადგა
და მერე — გვირგვინი
და ბოლოს — რქები.

***

თვითონ — არა
მხოლოდ მისი
ჩრდილი შეირხა.

***

კაცი სიმწვანემოკიდებულ
შეხერთან მივიდა
და ქალი — წყაროსთან.

***

ცელმა რომ გაკანრა
თითქოს
სიმწრით გაიცინაო
ნაპერწელები გაყარა ქვამ.

ნანა გასვიანი

დარი აგვაშალოს

ეჰეჰეე!..
მყინვარზე თოვლი შემსალა და
ზეირთზე ზეირთები ერთვიანო,
ფშანებს, ლელეებს, ნაძამბნარებს
ართახებს დაუგლეჯს ერთიანად.
ეჰეჰეე!..

რა ავბედითი დაბლობია,
სანიშნე — შეერი თუ ასკილი,
უსასოობის საფლობია
ცხენის კუდიგით განმოფსკვნილი
ცა. უხორცოთა მონაგარო,
შენს თეთრონს ელვას ადრიანო,
მოთხრეს, დაგიდგამს უნაგირი,
საით ეპირები, ავდრიანო?
ეჰეჰეე!..

გადმოქარდი ჭიუხებზე,
ლამე გაფხრინე ცხენის ნალით,
ვიდრე მდინარე იხუვლებდეს
ჩაბრუნებული და ჩანამალი;
ამ მზედამერალი დაბლობების
ბერდით ხსოვნაში ნასილები
ჩამლილი თვლები ამოვლამბოთ,
ტალასი მოვზილოთ ბასილები.
მადლის ყვავილების ფერდობები
ღერვის ქარებით და ზოგან მზეთა
სირმებით დაგბლანდე, დაგიფარდე,
დარი აგვეშალოს ხვარამზეთა.

ალსარება

განსრულდა ერგასი, მეუფევ,
დედაო, განსრულდა ერგასი,
მადლი განვაბნიე მე უკვე...
მიმდენის საწუთო, ფერგასულს.

ვეღარც შენს მსახურად ვივარგე,
ვერც შენს ქმილებათა ნუგმად,
ნასაქცევ ხესავით ვდრტგინავდი,
ჩიტებს რომ იფარებს უბეში.

ცის ფერებს გუბეშიც ეხედავდი,
ვრეცხავდი შლამს სიბრძნის მარცვლამდე,
სხვის ბნელში კვლავ ჩემი, „მზე დავდე“,
გულის რითმს ლექსებში ვზარჯავდი.

მერე კაცოთონეს და მზგაობარს,
ლოცვა დამავიწყდა, გადაღლილს,
მაინც სიყვარული ყვაოდა
ჩემი უმზეობის დადარში.

სიზმარი — მონასტრის სიმშეიდე,
ცხადი — ხე, ბარტყებით, —
ნუგეში...
ცის კარს მივეყრდნო და სხივს ვშლიდე
მიმდინერ სინათლის უბეში...

განსრულდა შობიდან ერგასი,
მე სულ გშორდები და ვმცირდები,
მაკურთხე, გაფუძლო ვერგანცდილს,
მხოლოდ შენ მსურხარ და მჭირდები...

* * *
მზე ტოვებს ქალაქს, სადაც ჩრდილები
იღლებიან და გზებზე წებიან,
სადაც დრო, სიბრძნის ნამორჩილევი,
მოდენის დამეს, ურჩისიზმრებიანს.

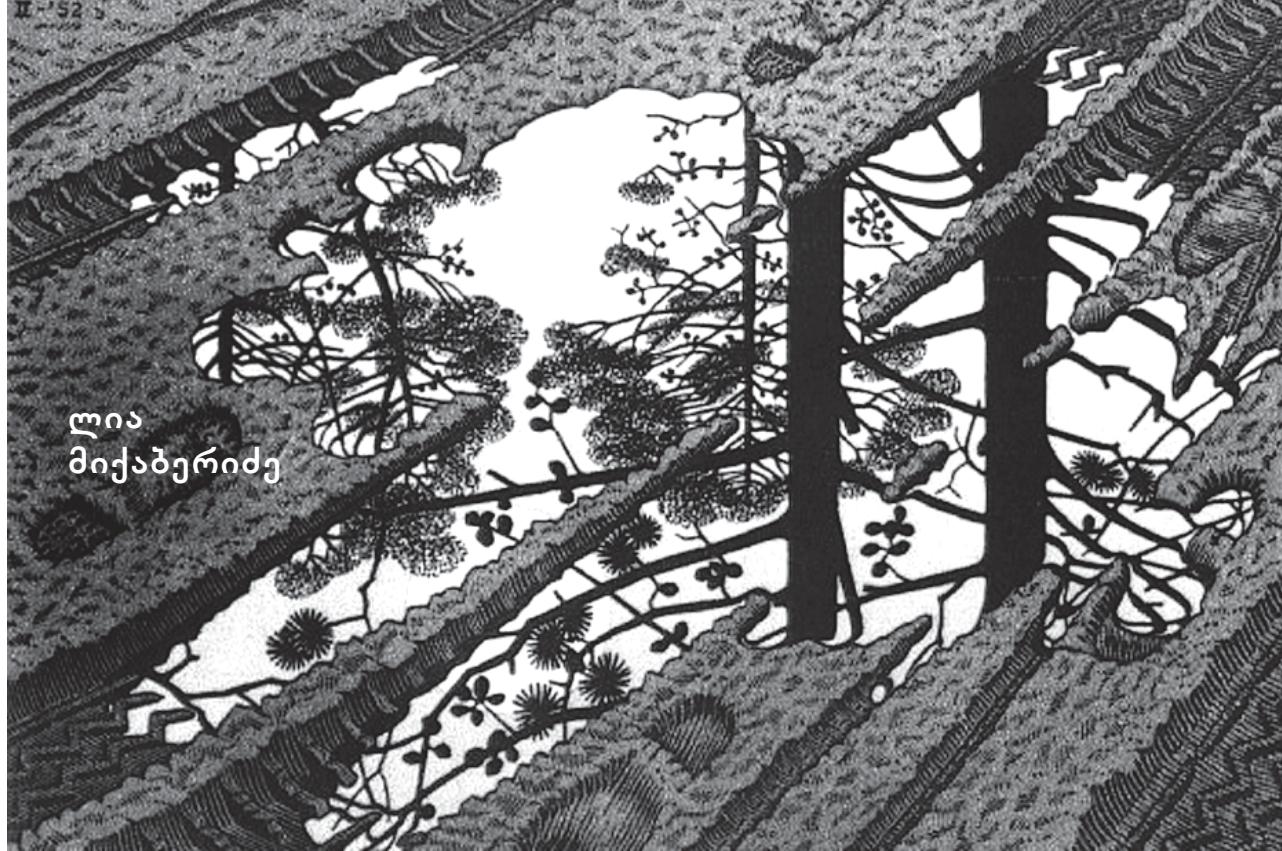
ტოვებს მზე, რადგან ახლა ქალაქი
გონიხებდილია ავი ვწებებით,
და გსიზმრებათ მთვარით გალაქულ
ქუჩებს სინათლის გასვენები...

ყალბი პათოსით ანთია ანდა,
დაბნეულია მთვარე — მენტორი,
ქალაქს კი გონის ნარჩენი სტანჯავს,
რადგან გრძნობები ჩაუბეტონე.

იმდენი ბრძენი და მართალია,
ჩამოიდრიკოს ლამის მთანმინდა,
აღებს მეჩიტე ყველა გალიას,
ვიდრე ქალაქში ცრემლი გაწვიმდა.

ავაკენკინებით ჩიტებს საზრუნავს,
თვალებში სულებამორჩილები,
ცოდვილთა ლოცვა მზეს დაბრუნებს, —
მხოლოდ სინათლეს ახლავს ჩრდილებიც...

* * *
ფოთლის მაქმანით შენილდული, თალხი ზეციდან,
მალიმალ, თმენით ნირნამხდარი მზე იმზირება,
მთების კალთებზე მოსეირნე ჩრდილებს შესცივდათ
და უნაპირო ჰორიზონტებს გაჰყვნებად.

ახლა, რომ მცითხო, ვერც კი გეტყვი,
ალპათ, ჩემს სახელს,
მხოლოდ ის მახსოვეს, სად გაცნდი და ვისი შვილი ვარ,
ნუ მოხვალ ახლოს, ჭრილობაზე ხელს ნუ შემახებ,
მზეს ვერძალები და სიჩუმეს ცად მივყვირივარ.

დედდება სისხლში დაუღვრელი ცრემლების კოლტი,
ატკავდებიან აკორდები სიზმრის როიალს,
მზეში ნაწროთბ და ვერამოთქმულ სიტყვით გაშოლტილ
ღრუბლის ჩრდილები მასწავლიან მთებზე ბორიალს...

შორია...ჩემგან სიმართლემდე მთელი ცა არის,
სიყვარულამდე, შენგან, მგონი, უფრო შორია,
და განვიცდებით, შენ, უნდო და ურვამრავალი,
მე — მინდობილი მარადი მზის ჰეგემონიას.

უაზეობა

ნეტავ ასეთი რა ასესხა მარტმა აპრილებს?
ლურჯი ხავერდი?!.
საცაა, მსარზე დამეყრდნობა რუხი აკრილი, —
მზერით ნავედრებს...

იქნებ სითბოს და სიხარულის ზღვები ემართა?
— უკიდევანო...
მერცხლის აბრეშუმს მიაქარგავს მოძრავ რემარკად
უფერულ პანოს...

სიღრმებისთვის დრო არ ჩრება ადამის მოდგმას,
კერპი — რუტინა,
ყველა საკუთარ სიმართლეს და ძმის აუგს მოთქვამს,
მზისგან უტირალს...

განარცვულ ჭერამს ესიზმრება ქარი — ურჩეული,
ლუის ატამი,
ყვავილი კვირტებს მზეს უამბობს დილით, ჩურჩულით,
ურჯოლაატანილთ...

***

(მ)ავი ღრუბლების და ცეცხლის რია-რია
ცისკრის ანპანს აწყობს,
ნამს, „ჯერ ადრეა“ და „უკვე გვიანიას“-ს
შორის,
ჰევია ან მყო.

დარი

კითხულობს უამი წმინდა წერილს საწუთოს თავზე,
უმუშოლეს ხეთა მიძინებულ წიაღს მარტებმა,
ჭერმის ჩირალდნებს სულს უბერავს, ჩაქრობს ხვალ-ზეგ,
ქარა... დამოკლეს მახვილივით აღმართება
ყალბი მზებით მოტყუებულ ხეთა ვარჯებზე
აყვავებული მათი სულის ამოსართმევად...
თეთრი მზე შედეგა თირის სველი დღის ყავარჯენზე
რაღაც, ძალიან ცივისა და მართლის სათქმელად.
გათელას ხეთა ქალულ სულებს მზის ანათემა...
გაცრუებული იმედები აგვირისტებენ
მინას... ქარებმა, უნამუსოდ მუხანათებმა,
შებდალეს ხეთა პირველქმნილი ჭეშმარიტება...
ამოიგმინა ტკივილები სპეტაკ იებად...
უგანაჩენო, უგერგილო, უსულ-უხორცო,
გვემს დეამინის ვრცელი, ტლანები მეტანიებით
და გამუდმებით ნაყვავილარ ხე(ლ)ებს უკონის...
ქარი ი...

სოხელი

გადაგცდენოდა სასულეში სიტყვის აბედი
და უგერგილოდ, უდიერად გება სხეული.
დილიდან იყო ცა საკინძეჩამოხეული,
მაინც ცა იყო და აბა რა გაუბედავდნენ.

ქარდაქარობდა და თავანზე ღრუბლებს ხელავდა
ქარი, რომელმაც გამოწურა ერთი ხელადა
ნაღველი იმ დღეს, შეაგუბა ტბორი ნიკაბთან,
ქირქილით მოძაბ, დაკრა ფეხი, გადაიკარგა.

მანამდე სხეულს, რომ დაგიბამს სულის თეოზე,
წლები ახადა, მორიდების ინით ნაღები,
რა მიგიგნებდა, შეგიმალავს სისხლში ნაღმები,
რომელიც რეკას მარტოობის აპოთეოზებს,
რომელიც ხან რომ დემონია, მოფრენს ხან გვრიტად,
არ დანელდება მანამ, სანა მ ლექსა არ გაკვირტავს.

დავის ხა

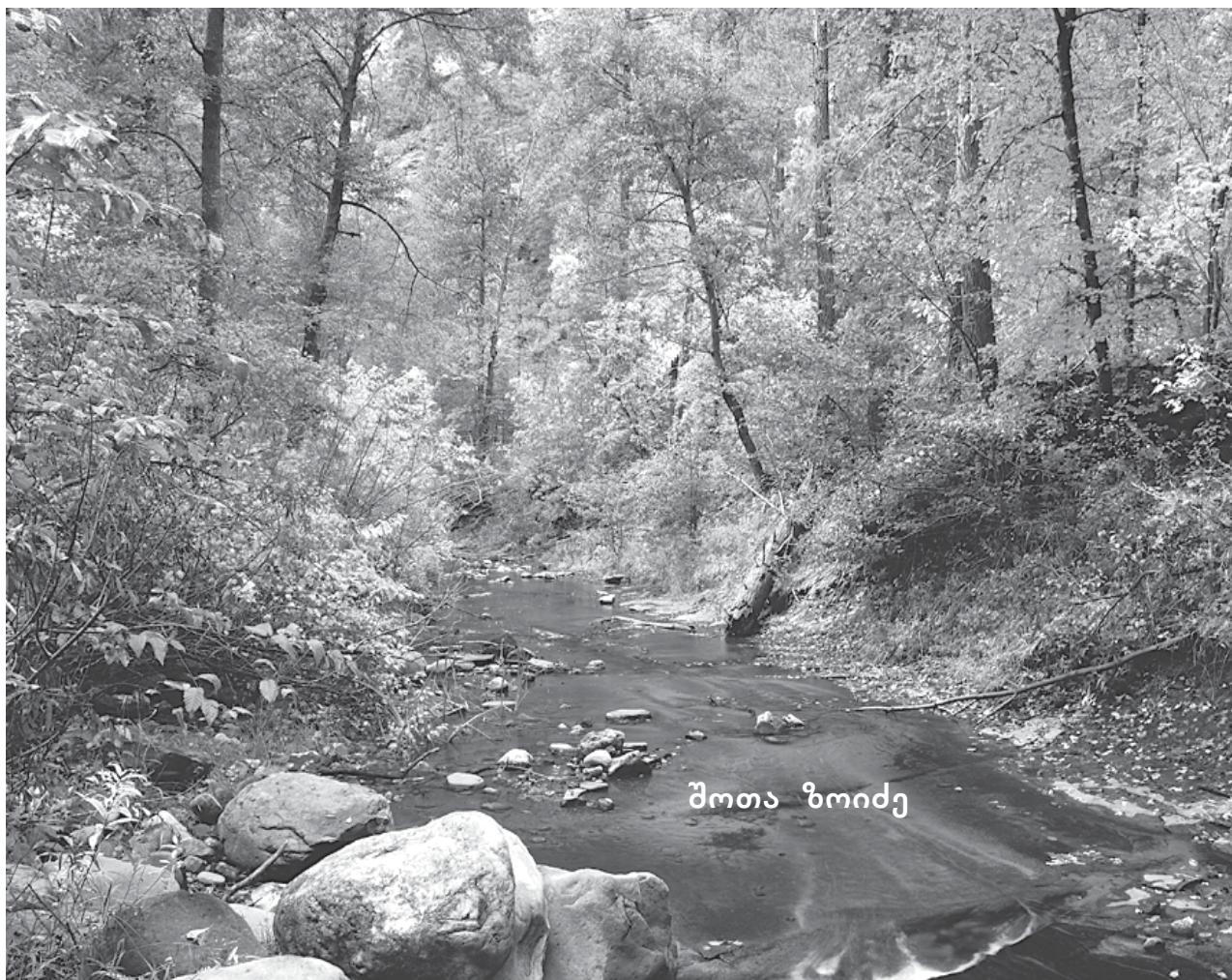
ცის ყურეები სალამოს წნავდნენ,
თვალში ჩაფენილ ხილვებს გიყვები,
პარეში ვეება ხე იდგა წავის
და წავის ტოტებს ესხა ციყვები.
აქ ქარშელების გასკდა ბაზი,
ჟირმატის ჟამით გადმოსაბანი,
აქ საუკუნებ მარტოს, მობუზულს
გადაგაფარა სევდის საბანი
და ცათა ციდან, განდობის ნიშნად,
გადმოგიცალა ცა საფერები,
რომ ჩაენისლა თვალების ნიშა
სამარადის ეფემერებით.
დღეები ახალაც იმ დღეს ჰყვებიან
და ხმაში უსლეურ ფრთხილი მაჟორი:
პარეში წავის ხე, ციყვებიანი,
ხსოვნის ხაროდან გადმონაჟონი.

საყვადური

გამომიგონეს დარდებმა,
გამომიგონეს ჩიტებმა,
მდელო რომ მოიჩითება,
მიიფარდ-მოიფარდება,
მზე სარენელას გასცდება
ჩამომაველის სტრიქონებს,
ცა — ღრუბლის ერთი დაცდენა —
სამიმირად გამომიგონეს;
გულზე რომ გადამიარ
წლებმა — მიგია ჭილობად,
მოუმუშებელ იარად,
შეუხორცებელ ჭრილობად
გამომიგონეს; საწუთოვა
შელერებულო ყვირილად,
შე არგვად და ან უფრო,
გამომიგონეს ყვირილად;
ცას მთვარის სასალტებები
შეუკრეს, ხომლად იალა,
შორს აჯამეთის ტყეების
გამომიგონა შრიალმა;
ჯაგრის არ სწადია, გაქარდეს,
ფერხითი დამიწვეს გამგონედ,
რა მოგივიდა, აქამდე,
შე რით ვერ გამომიგონე?

თეორი ანაფორა

1

დარიელია ჩემი იმედის ტომარა,
ჩემი ტომარა სავსეა ჩემი ძვლებით,
თავს მოვიკლავდი, იმედი რომ არა,
ბარიერს შენი იმედით ვძლევდი.

არ გაშრა ჩემი სისხლიანი პერანგი,
ჭრილობას ვიშუშებ ტიბეტური ხავსით,
სადაც არ ველოდი, სწორედ იქ ვივარგე,
შენი იმედით ვიყავი სავსე.

უმედო ცხოვრებამ დამასვა დალი,
განკუეტილია თაობათა კავშირი,
მე დაგაპროექტე სემირამიდას ბალი,
ტურისტების მარშრუტი გახშირდა.

მოვიშინაურე ტანადი ხეტიტა,
ყველაზე უკეთ იხარა ხეხვალომ,
მტირალას ცუმურებ კონცხის ხედიდან,
მაგნოლიამ თავი ქალივით დახარა.

მე ვიქნები შენი დიდი იმედი,
ჩემგან შორს არის დალლა და ღალატი,
ამ დასკვნამდე იმიტომ მივედი,
რომ უფალია ამის გარანტი.

არასოდეს ძალა არ იყო თავზემოთ,
ზემოთ არის ერთი მაღალი ღმერთი,
ჩენე ერთმანეთი თვალით გავზომეთ,
მე შემიძლია თავის განწირვა შენთვის.

ვერ აღვადგინ თაობათა კავშირი,
ჩენი ერთობის ღირსება და ნიშანი,
ამას რომ ვამბობ, გულწრფელი ვარ ბაგშვივით,
მაგრამ ბაგშვივით არა ვარ მშიშარა.

სადაც შენა ხარ, სამშობლო იქ არი,
უშენოდ ხელში გველი მიჭირავს,
შენთან ვიქნებით მე და ჩემი ნიქარა,
ნიქარა და გიორგი — ვარსკვლავთბიჭუნა!

2
ჩემი გიორგი ვარსკვლავს ეთამაშება,
მე კა ბულვარში ჭადრაქს კუამაშობ,
ბათუმში ქართულად გალობენ შაშვები,
შოთა ნიშნიანიძე დავარნმუნე ამაში.

მე სველი პერანგი მზეზე გავაშრე,
აქ არი ჩემი ხატი და სახატე,
ბულვარში დავდივარ ჭადრაქის სათამაშოდ,
არ ვიცი, მაღლობა ვის გადავუხადო.

გიორგი ხატავს, შაშვები გალობენ,
ბავშვები თამაშობენ, ორკესტრი გუგუნებს,
საამურ პანგებს შაშვები გვწყალობენ,
აქ ვერ შეხვდები გნოლებს და გუგულებს.

გნოლებს და გუგულებს უყვართ ხმირი ტყე,
სოკოს მიირთმევენ ნეროსწივიანს,
შაშვებმა არ იციან, მე ვარ მათი ტყე,
მათთვის ტექსტები ჩემი დაწერილია.

თეორია ჩემი მეტაფორის ანაფორა,
შენი ანაფორა გიშერივით შავია,
კარგად დავწერე და კარგად გავაფორმე,
კარგად წერაც თურმე დანაშაულია.

ენა ქართული, ფრთები ქართული,
ჰანგი ქართული, ლოცვა ქართული,
ბუდეს რომ გავიდგამთ მეცხრე სართულზე,
გულზე გასკდება პირველი სართული.

დასაკარგავი აღარ მაქს არაფერი,
სიკედილთან იმისთანა კონტრატი გავაფორმე,
თეორი ანაფორა ჩავაცვი მეტაფორას,
შაშვებს აცვიათ შავი ანაფორა.

* * *

აქ არის ჩენი პოეტების ბანდა,
მე გახლავარ ბანდის ატამანი,
სხვებიც არიან ამათ გარდა,
ზღვაში გავდივართ კატამარანით.

ნაპირზე ვბრუნდებით კარგი ნადავლით,
ჩენს ბადეში მოყვა ათასობით მეტაფორა.
მალე შეტევაზეც გადავალთ,
აულებელი არ დაგვრჩება არაფერი.

ოკუპანტივით მოვედებით კაფე-ბარებს,
ხანდანან „ინტურისტსაც“ დავლაშქრავთ,
სუყველაფერი მე დამაბრალეთ,
მე ვარ ატამანი და დემარში.

მე დავაანონსე — ჩენი ცხოვრების
გარდაქმნა, უთუოდ კეთილი ნებით,
ზოგიერთებს რომ ეუცხოვებათ,
დაგორავს ათასი ჭორი და ხმები.

მე ვარ ატამანი, მე ვარ მატიანე,
გნებავთ, ატამანთა მემატიანე,
ნუთისოფლის ჩარხი ვერ მოვატრიალე,
თუმცა ბედისნერა ჩარხივით ტრიალებს.

სერგეი ესენინმა ხულიგანი მიწოდა,
ანა ჩაჩუა ჰევას ანა სნეგინას,
მაიაკოვსკიმ ქართული ისე კარგად იცოდა,
რომ ჩიკაგოში ქართულად შეიგინა.

მე ვიყავ პოეტების ბანდის ატამანი,
ზოგი მათიანი კარგად მოვარჯულე,
ახლა ვარ სამუდამო პატიმარი,
მაჯაზე მიკეთა ელექტროსამაჯური.

ახლა ვზივარ და მეტაფორას ვრანდავ,
სამუდამო ანუ უვადო პატიმარი,
ეს გაუმარჯოს პოეტების ბანდას,
ესეც კიდევ — ბანდის მამაც ატამანს.

* * *

ღრუბლის ნაფლეთი ფრთაგაშლილი ორბაია.
წეიმებით მსუბუქდება ნისლების სიმძიმე.
ციდან ვარსკვლავები მინაზე მორბიან
მეტეორებად და სუნთქვას მიძნელებს.

ჩვენ კი აქ ყველანი დავდივართ უვიზოდ,
აშშ ბომბავდა ვიეტნამის ქალაქებს,
ღმერთო, მაკოცხლე შენი გულისთვის,
არ მეტაფორას თეთრი ყვავი დავარქვი.

მე გავათეთრე შავი ყორანი,
მე ვერ გამათათრა, შევუურთხე მავანს,
ინერგება ვისის და რამინის რომანი,
ნეტავი რას ფიქრობს რამანის მამა?!

მოწყენა ჩემი კლასობრივი მტერი,
სიმარტოვე ჩემი და მოწყალების,
ჩემი პატია მამალმერთის მისტერია,
არასოდეს არავის არ ვთხოვ შეწყალებას.

დიდი ღმერთია ყველას მწყალებელი,
ვინ როდის შეინწყლოს, ზეპირად იცის,
ჯერ თავზე მადგა შუალამე ბებერი,
დილა ვერ აკავებს კილებით სიცილს.

ქარი აწვალებს წიწვის ნაწინავებს,
წიმიდის ნაწინავებს, ნამწვის ნაწინავებს
და გაზაფხული წმინდა ნამწამებს
ახამხამებს და ფოთლებს ამწვანებს.

* * *

გაქეცევა მინდა, მაგრამ არ ვიცი,
სად გავიქცე და როგორ გავიქცე,
და ვიდრე გულში ხანჯალს ჩავიცემ,
უნდა ავდგე და უნდა გავიქცე.

ყოფნაც, არ ყოფნაც შავი ჭირია,
და თეთრი ჭირი გაერთიანებილია,
როცა ყველა გზა გადაჭრილია,
გასასვლელები ჩაკეტილია.

მზე არემარეს შეღებავს სისხლით,
ავი ძალივით ჯაჭვით დამაბამს,
ღმერთო, რად გინდა ამდენი სისხლი,
მეთატება და დავიდარაბა?!

მზადა ვარ, მოვედე შენი გულისთვის,
შენი ულლისთვის, შენი ულისე,
ბროლის ჭურჭელი უკვე ავავსე
და შენთვის მომაქვს რძე და კუმისი.

ბარიმის ღვინო, მაისის თაფლი
და დათაფლული მნიფე თუთები,
დრო ჩემი და ქარივით სანრაფი,
მიფრინავს შენთან ყოფნის წუთები.

უკვე მზადა ვარ, საყელოს ვიხსნი,
თითქოს ჩემი ძმის ცხედარს ვეხები,
ღმერთო, რად გინდა ამდენი სისხლი,
ამდენი ცრემლი და ქელებები?!

* * *

რა ხანია, აღარ მიხსნის დანა პირს,
მერამდენედ შეიკრა ჯადოსნური წრე,
დაგანინესე საკუთარი აღაპი,
უიგარ და საკუთარ ნეკროლოგს ვწერ.

დავაფიქსირე დაბადების თარიღი,
დაბადების ადგილი, თვე და რიცხვი,
და როცა ტამაზუტი ავილე,
ჯერ წევევამ ამინია და მერე სიცხემ.

ხუმრობა იქით იყოს, რაც არი, არი,
უადგილო ხუმრობას ვერ ვეგუები,
მადლობა უფალს, რომ ამდენი მაცალა,
უკვე მილურჯდება ხელისგულები.

მადლობა ჩემი ნეკროლოგის მკითხველი,
ჩემი საცოდავი მტერიც წაიკითხავს.
გასაგები გაიგეს, სათქმელი მითხრეს,
აღარც კი მალოდინეს დიდხანს.

ყველაფერი დაინტო ძალიან მარტივად,
სიმარტოლე რელიდან არასოდეს გადავა,
ავად ვარ, როცა არაფერი მტკივა,
როცა ყველაფერი მტკივა — კარგად ვარ.

ავდარმა ჩამაშამა საკუთარი აღაპი.
რა ხანია, აიგსო მოთმინების ძაბრი,
რა ხანია, აღარ მიხსნის დანა პირს,
რა ხანია, სიზმრებმა დამასხეს თავბრუ.

ვიდრე სიკვდილი ცხვირიდან ძმარს ბადენს,
მანამდე ჩემი ანგელოზი მიცავს,
ან ვედარ ვერვევი ბადენ-ბადენს,
ვერც ლეთასმშობლის ტაძარს და ვედარც ნიცას.

რადგან ბედისწერა იმგვარად გამინდრა,
სიყვარულის გამო ჭეუასაც ვკარგავ,
ყველაფერი მარტივად დაინტო,
ყველაფერი დასრულდება კარგად.

ვიკა მუავანაძე

იგავითი ფოტოები

ხომ არ გვიჩვის, იოლია ცაცხების ფოთლებში ძრომიალი! მაგრამ მიყვარს ეს ჩემი საქმედა რა ვწნა. ჩავარჭობ ნესტარს, ერთ კეთილ სიტყვას ვეტყვი მოყვარუ ცაცხებს და მაშინვე თას მიწერებს: კარგი-ბატონობ, შენი იყოს ეს ჩემი წვერი, ისევ შენ თუ მოიხმარ კეთილადო. ჰოდა, შევუდგები საქმეს... საქმე რთული მხოლოდ მაშინაა, თუკი გულს ვერ უდებ. ისეთ შემთხვევაც მქონია, როდესაც ჩემი პატრონი უგუნებოდ ყოფილა, შემოსულა ამ ჩემს სამყოფელში და ბურდლუნ-ბურდლუნით ისე უგულოდ ჩაუსამს ჩემი შრომით ძლიერ მოყვებული თაფლი ჭურჭელში, რომ სიბრაზისგან ლამის ფიჭა გამთავებია. არადა, სანამ შემოვიდოდა, იმდენად კმაყოფილი ვიყავი ჩემი იმდღევანდელი ნაჯაფარით, რომ გადალილმა ღილინიც კი ნამოვინებ, მახს-ოვს:

ჭეო-ჭეო გავლეჭეო...

დამეგმზავრე ხვალაც, მზეო.

ჭეო ხომ ისეთი თანდაყოლილია, აუცილებელი და ძვირფასია ჩვენოვის, ფუტკართალის, როგორც კახელი გლეხისთვის — ჩაკრულო, გურულისათვის კი — კრი-მანჭულო.

ერთხელაც ველიდან ველზე ბზულში გართულმა ისეთ უცნაურ ადგილას ამოყვავი თავი, მეგონა, გზას ვედარ გავაგნები შინისკენ, არადა, უცნაური სნირედ ის იყო, რომ შინაურად ვიგრძენი თავი. სუნმა მიმიზიდა. მთისკენ ყვავილნარს ავევი და რას ვხედავ: ჩემ წინ უზარმაზარი ქვის სკა აღმართულა! ღმერთო, აქამდე მსგავსი არაფერი მენახა. სულმა ნამძლია და ცნობისმოყვარედ შევფრინდი უშველებელ სკაში. სახტად კი დავრჩი. მისი არცერთი კუთხე-კუნძული ჩემს პანია სამყოფელს არ წააგვა და მის არაგავდა. მოძმენიც არასად ჩანდნენ, სამაგიეროდ, ფუტკერების მაგივრად აქეთ-იქით ადამიანები შემომცერდნენ. ერთი სოფლის მკურნალ ტიმოთეს წააგვა, დღედალამ რომ დავრცომილ თებროს უზის გვერდით და მის ნამლობაშია, ახალგაზრდა კაცი, ნათელი შუბლითა და სათონ თვალებით, მეორე კი — ჩვენს თანასოფლელ ფეფოს, ერთად ერთ შვილს გვერდიდან რომის გვერდის გვერდისაძირი!

— რატომ? განა რა მმართებს შენი, ამად რომ გემეტები? ჩემთვის ვწევარ, არავის ვუშლი ხელს. ხალხი მეხმარება, ხურდებს მჩუქნის. მართალია, სამ წამში ჩემი არსებობაც კი არავის ახსოებს, რადგან სანამ ჩემნაირის დანახვაზე გული უშუყვებათ, მათ ადამიანები ეთქმით.

— ააა... ხმაზე ვიცანი, თორებ თვალთახედა მე სად მაქვს, ისეთი ჩქარი ვარ!.. შენ ის არა ხარ, უჩინარა ხიდზე რომ იდექი წელა?.. შენ ხარ სწორედ! ოცეთორიანი ამოგიგდე ჯიბიდან და რამდენიმე ნაბიჯზე გადავისროლე, ბოროტად გაგებურე. შენ უკან აედევნე, მაგრამ უცემა უნდა იცოდეს. მაგრამ რატომ-ლაც თვალიც არ უხამამებდა არცერთს. მიყურებდნენ ასე, უძრავი, მრავლის-მეტყველნი, მაგრამ უტყვი და მშვიდი, სათონდ და კეთილგანნებით, თითქო მეძახდნენ: მოდი, ბატონო, რამდენი ხანია, გელით.

ერთ-ერთს მივუახლოვდი და მივხვდი, საიდან მოდიოდა თაფლის სუნი. მის წინ მდგარიყო... როგორც ის ცაცხვა, ხშირად რომ ვსცუმრობ ხოლმე. მაგრამ რატომ-ლაც ცაცხვი უფრო მეტად გაშეშებულიყო, ზემოთ კი მზე ერთო, პანია, მაგრამ ნამდგილ მზესავით მკაცრი მზე, თუკი შე-

ვერილი ჰქონდა ხელი სამოწყალოდ. თვალები მოიფშნიტა, მიიხედ-მოიხედა და რამდენიმე ნაბიჯზე ის თავისი ოცეთორიანი იცნო, ზუსტად ის ოცეთორიანი, გუშინ რომ ქარმა მოსტაცა. დარი იდგა.

შასთან

ერთ ნისლიან დღეს ჭასთან შეერებილმა სოფლელებმა აღმართზე მომავალი ბერი შენიშნეს. ჯერ ახალგაზრდას უკვე ხანდაზმული კაცის იერი ჰქონდა. მოგრძო თეთრ სახეზე დიდი ლურჯი თვალები და არწივისებური ცხვირი გამოკვეთოდა. მხრებამდე გრძელი შავი წვერი მოსთრევდა, რომელიც ალაგ-ალაგ შექალარავებოდა. ნელი ნაბიჯით მოდიოდა. ისეთი ძლიერი ხელის მტკვენები ჰქონდა, რომ ეგებ ღვთის სიტყვაც დაეტია...

— მოახლებულ არს უამი, მოინანიერ ცოდვანი თქვენი, შეილინ ჩემი... მისოფის მოვედი აქ! — სიცარულით შესცინა სოფლელებს მოძღვარმა.

— რომელ უამზე მელაპარაკები, მამა? — დამცინავად ამოხედა ქვაზე ჩამომჯდარმა აშარმა სოფლის ყოჩიმა ბიბომ, — რით ვერ დადგა ეგ შენი უამი, ხომ ვერ მეტყვი! აგე, უკვე მერამდენე წელია, ბალლობიდან ეგა მესმის. ცოტა გვან რომ მავინანი, არ შაიძლება?..

ამაზე სოფლელებიდან ზოგმა დაიმორცხვა, ბევრს კი სიცილი აუტყდა, რადგან შორსა იყო პირიკვარი.

— უამი უამია, შვილო ჩემო, ის ყოველოვის აქ არის და თავს შეგახსენებს. ხან, მდინარის ნაპირზე ჩამომჯდარს, ცხვირნი კალმახს ამოგიხტუნებს, ხან კი, გზაზე მოშიებულს, ქვას პურად გიქცევს.

— ეგა როგორა?..

— აი, მიდიხარდა ამბობ: ღმერთო, სახლამდე როგორ გავუძლო! ერთი ლურმა პურიც კი მეყვითა და დანარჩენი მე ვიციო. დახედავ კევემოდ მიწასა და ქვის გვერდით პურიც მოჩანს. რომელს აიდებდი, ქვასა თუ წურსა?

— ქვას რად დაგიდევდი! პურს ავილებდი და შიმშილს მავიკლავდი, — უპასუხა ბიქმა.

— მერე?.. რას მიანერდი ამ ყველაფერს, რომ საცაა გული უნდა წაგვალობდა და თავის უფროს ვაჟს, ეფვთომეს, მოუხმობდა, რომელიც ჯერ კიდევ თორმეტი წლისა იყო. ნახევრად მძინარე ეფვთომეს, რომელსაც დედა მოფერებით თიმეს ეძხდა, მამის შეკრილ ჩუსტებს მორგებდა და საცემდურით სავსე შზერით გამოლისადას და საცემდურით კერი სინირა ბეატრიჩეს-თვის უნდა წაელო. ბეატრიჩე იტალიელ მისიონერებთან ერთად ჩამოსული მღვდლის, დონ მიქელე ესპოზიტოს ერთადევრ-თი ქალიშვილი გახლდათ, რომელიც მამას თან ჩამოყოლოდა და აქვე დაფუძნებულიყო. პატარა ნაბოლარას დედა კორისი უამზე გარდაცვლოდა. ძირებულმა კათოლიკ დონ მიქელემ მიღებული რომელი გამოსავალი და დანარჩენი მისი მისამისი მაგრამ გული უნდა გადავისროლებათ, მათ ადამიანები ეთქმით.

— რასა და... მე და ჩემმა მზემა, ასეთ კარგ დღეზე რომ გაჩნდიო.

— აბა, გზაზე მიმავალმა პირველი ღმერთი რომ ახსენენ?

— ეგებ არც მეხსენებინა...

— „ეგებ“ სათუო სიტყვაა. რომ გეხსენებინა, მაშინაც აიღებდი პურს, შვილო ჩემო?..

— ავიღებდი, მაშ!

— აბა, „მე და ჩემმა მზემა?..“ კაცი ხარ. ღმერთი ხომ არიყავი, ქვა პურად გექცია?

— რომელი მამაზეციერი მე მნახე?!

— ის ვარ. როგორ მიცანი? — იყითხა გაოცებულმა გოგონამ.

— როგორ?.. გულში ხინჯი ჩამყვა. მგონი, ერთადერთი ხარ, ვინც ჩემი სიჩქარის მიუხედავად დაგიმახსოვრები: ჩემიაო ეგ ფული. ალბათ ისიც შენნაირი იყო ვინმე. ვინდოდა, დასხლომოდი, იცოდი, სიტყვით ვერ მოთავლავდი, ახტი-დახტი, მაგრამ ვერაფერს გახდი — ბიჭი შენზე ჭკვიანიც აღმოჩნდა, ეშმაკი და მარჯვეც. მოიტაცა ის შენი იცეთორანი და გაეცა.

— კი, ის ვარ. როგორ მიცანი? — იყითხა გაოცებულმა გოგონამ.

— როგორ?.. გულში ხინჯი ჩამყვა. მგონი, ერთადერთი ხარ, ვინც ჩემი სიჩქარის მიუხედავად დაგიმახსოვრები: ჩალიან შემეტყველების მისამისი მამაზეციერი: ჩემიაო ეგ ფული. ალბათ ისიც შენნაირი იყო ვინმე. ვინდოდა, დასხლომოდი, იცოდი, სიტყვით ვერ მოთავლავდი, ახტი-დახტი, მაგრამ ვერაფერს გახდი — ბიჭი შენზე ჭკვიანიც აღმოჩნდა, ეშმაკი და მარჯვეც. მოიტაცა ის შენი იცეთორანი და გაეცა.

— გა, ის ვარ. როგორ მიცანი? — ჩამაზეციერი, ქვასტე უფალია ჭამი, შეი-ლო ჩემი. აპა, შეი გოდორი პური და ერთი თუნგილ დვინონ, მას მიეც, ვისაც გროშიც არ გააჩინია, არათუ გოდორი პური და ერთი თუნგილ დვინონ, თითო ულუფა სამხარი პექნილი ქვაზე დაგებული პური იქნება, უპორისათვის.

— თავად ახსენე. ჰოდა, მეგ მამაზეციერი, ქრისტე უფალია ჭამი, შეი-ლო ჩემი. აპა, შეი გოდორი პური და ერთი თუნგილ დვინონ, მას მიეც, ვისაც გროშიც არ გააჩინია, არათუ გოდორი პური და ერთი თუნგილ დვინონ, თითო ულუფა სამხარი პექნილი ქვაზე დაგებული პური იქნება, უპორისათვის.

— ეს თევა ბერმა, უტყვად გაეცალა სოფლის ბრბოს და თვალსანიერში გაუჩინარდა.

— მამაზეციერი, ქრისტე უფ

ლიტერატურული გაზეთი

ყოველ დღილით ამ სიტყვებს ესროდა კარებთან მდგარი თიმე გადმოხვეწილ მოხუც იტალიელ ქალბატონს, რომელსაც მშვენივრად დაესავლა ქართული, მაგრამ სალამი მაინც ყოველთვის იტალიური იცოდა. თიმე ჩუსტებს კართან დატვებდა და იტალიური ეზოს მეორე სართულშე მცხოვრები სპოზიტოს სახლში ბავშვური სისხარტით შეაბიჯებდა.

— ბუონჯორნო! შემოდი, პატარა მასკალცონე! შემოდი! — მოესიყარულებოდა მოხუციც, რომლის სახლში დილის სხივი და თიმე ერთდროულად აღწევდნენ, — კიდევ ხელდამშვერებული მოხვედი, არა? რამდენჯერ უნდა დავუბარი მათიკოსს! კარგი, ერთხელ, როჯერ, სამჯერ... ასე აღარ შეიძლება! — მაგრამ სისარულს მაინც უკა მალავდა, რადგან დილიდან სინათლე აღწევდა მის სითბოს დამატებულ თათხებში და ასე ტიტინ-ტიტინით გამოჰქონდა განჯინიდან თიმეს უსაყარლესი კავალური³.

— გმაღლობთ, სინიორა! მეჩქარება, — ეუბნებოდა დამორცხვებული ბიჭი, მაგრამ ქალის დაუქინებული მოთხოვნით მაინც მიჰქონდა თეფშეზე დაწყობილი რამდენიმე ნაჭერი კავალური. ასე საყვედურობდნენ ერთმანეთს შორიდან მათიკო და ბეატრიჩ, მაგრამ მაინც ცვლილენ სუზიმეს. თიმე სინიორას დასმულ შეკითხებს მორიდებით პასუხობდა. ბოლოს ისე, რომ თვალში ჩახედვასაც ვერ ბედავდა, ეტყოდა:

— უნდა დაგტოვოთ. მამასთან მეჩქარება, ამქარში. კიდევ ერთხელ, გრაცია! — მორცხვად გაიღიმებდა, კართან თავის ჩუსტებს მოირგებდა და ვერეს აღმართისკენ სტენით გაუყვებოდა გზას კავალურითურთ. იმედი ჰქონდა, ძალუკასაც შეხვედობა გზაზე, რომელმაც უკვე კარგად იცოდა, ბიჭი უცნობ ქალბატონ ბეატრიჩეს-გან მისიათვის საქმეში ხელის შესაშველუბლად მიიჩინარებდა და აუცილებლად შეაქებდა, კიდევ ერთი სიკეთით დაწყებული დღის გამო. ძალუკა მთის კაცი იყო და ბრწყინვალე ლექსებს თხავდა. ხანდახან დედაქალაქს სტუმრობდა და ხშირად იმ გზას გაიღლიდა, სადაც ბიჭისუნდა ჩამოერა და გაბრწყინებული შეეგებებოდა მას:

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

ოდნავ შევერცხლილ წვერზე ჩამოისვამდა ხელს, შემდევ ბიჭს გადაუსვამდა თავზე და ასე თავდაკვრით გაშორდებოდნენ ერთმანეთს გზაგასაყარზე. ისევ სტენით აგრძელებდა თიმე გზას აღმართისაკნ.

ამქართან პირველი გაბრო ხედებოდა ბიჭს, რომელიც ხარაზთა შორის ყველაზე მხცოვანი იყო:

მაიყოლე იტალიური კავალური, თომაჯან? ერთხელ უნდა წამაგვე და გავიცნო ეგ ქალი:

საღამოხანს შინისკენ ბრუნდებოდა ბიჭი. ივახშებდა და, დედის ნებით, დავითის ფასალმუნებს ისე ჩაარიხებდა, თითქმის ეკრანანირი აზრი გამოჰქონდა წაკითხულიდან, მაგრამ დროდადრო ისე შეეჩინა, ბოლოს დაიზუთხა კიდევ.

უფრო ჩაფიქრებული და დინჯი გახდა, თავადაც დაინახა ცვლილება, მაგრამ ცდილობდა, თანატოლებს არ შეემჩინათ, რადგან გრძნობდა, ეს ჩამოაშორებდა მათ.

ყოველდღე ესაუბრებოდა დედა თიმეს სიკეთიზ:

— სიკეთეს უნდა შეეჩინო, — ხშირად ეუბნებოდა, — ის ყველას როდი ძალუძს! ურვეულორამა, შვილო. თუ მისი გემო ვერ გაიგე, ცხოვრებაში ურლად იგრძნობა თავს, მარტოსული დარჩები, მაშინაც კი, თუკი ირგვლივ ხალხი გეხვევა გარს.

— განა სიკეთეს არ აკეთებდა დათა ძალა მთელი თავისი ცხოვრება, ბოლოს მტკვრის პირა ქურდებაცაცებმა რომ მიახრჩეს, — მოსნერებულად მიუგებდა ამაზე.

დედა ბიჭის მყარად დასაბუთებულ აზრზე ინერობა, ხედავდა, ჭეშმარიტებას ამბობდა ბიჭი, მაგრამ სხვა გზა არ ჰქონდა, უნდა დაემტეკებინა, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია იცოდა ბიჭის მყარადებოდას სას შეაგებდა:

— უფალი მიუზღავს მათ. დათა ძალა თელშია ახლა. ვინ იცის, საწყალმა ისე იტანჯა ამქევნად, მისოვის ასე იყო უმჯობესი, — ყოველთვის ასე ანუგეშებდა დედა თიმეს, მაგრამ ბიჭისთვის ეს სიტყვები საკემარისი არ გახსლდათ, რადგან ბუნებით მეამბოხე იყო.

— განა არ შეეძლო დალოცვილ ღმერთს, ასეთი საშინელი სიყვდილი არ გამოეგზავნა მისოვის? — არ იშლიდა თავისას, რომელიც იმ ასაკისთვის ურვეულოდ ღრმა ბუნებით დაეჯილდოებინა ბუნებას.

— ეს კიდევ უფალი მეტად აბნევდა მშობელს, მაგრამ მშობელი იყო და იცოდა, მოხოვდისმინისთვის თქმით თუ მოერეოდა ბიჭის მეამბოხე სულს.

— მისმინე, თიმე, — ერთხელაც ასე უბასხა შვილს, — ამქევნიური ცხოვრება იმქევნიურზე გადის. სამოთხე კი მხოლოდ იქ არის. იმქევნიური გზა ორად იყოფა. ერთი უფლისენ მიემართება, მეორე — ემბაკისაკენ, ესეც დავთის ნებით ხდება, რადგან მან ადამიანს უთხრა: ალიღე ჯვარი ჩემი და შემომიდევ მეორ ზოგი და აუცილებლად შეაქებდა, კიდევ ერთი სიკეთით დაწყებული დღის გამო. ძალუკა მთის კაცი იყო და ბრწყინვალე ლექსებს თხავდა. ხანდახან დედაქალაქს სტუმრობდა და ხშირად იმ გზას გაიღლიდა, სადაც ბიჭისუნდა ჩამოერა და გაბრწყინებული შეეგებებოდა მას:

— უნდა დაგტოვოთ. მამასთან მეჩქარება, ამქარში. კიდევ ერთხელ, გრაცია! — მორცხვად გაიღიმებდა, კართან თავის ჩუსტებს მოირგებდა და ვერეს აღმართისკენ სტენით გაუყვებოდა გზას კავალურიზე, არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზავნის ხოლმე.

— სიკეთის კეთება მამლის ყივილს უნდა დაასწრო, ბალლო! გხედავ, დღეს შასელი. კაი ყმა ხარ. არა... არ მსურის, — უარს ეტყოდა მისოვის შეთავაზებულ კავალურიზე, — არ გეახლებით მაგ იტალიურ ტკბილეულსა, მადლობა კი გადაეცი იმ დალოცვილს ჩემგან, რომა არც იცის კია, მაგ რაღაც კავალურებსა ისე მიგზ

შედოგის თაობაზე

ჩემს აუკარებელ წიგნებს შორის ძალიან მიჭირს იმ წიგნის მიგნება, რომელსაც უთული უნდა ჩაეხედო, რათა ესა თუ ის საკითხი, თარიღი დავაზუსტო. იმდენად მიჭირს, ზოგჯერ თავიც მიმინებება და სხვა გზით მიცდია საჭირო ინფორმაციის მოპოვება, ამა თუ იმ ფაქტის გადამოწმება. ასე იყო ამჯერადაც, როცა ამ ქაოსში იმ წიგნს წავაწყდი, რომლის არსებობა არა მხოლოდ ჩემს ბიბლიოთეკაში, საერთოდ არ ვიცოდი — „იოსები და მისი ძმები“ — არა, თომას მანის უზარმაზარი რომანი კი არა, მასზე ათვერ უფრო მომცრო, მაგარ გარეუანში ჩასმული და დორეს დიდებული ილუსტრაციებით მოხატული. გარეკანზე, ალბათ, თომას მანის ჰატივისცემით, წიგნის ავტორის გვარი არ წერია. გადავშალე. ეს წიგნი 2000 წელს უჩქრინა ჩემთვის მის ავტორს მოსკოვში მოღვაწანი და ქართველ მწერალთა რესულ ენაზე მთარგმნელს, ალექსანდრე ებანიძეს. ჩემს ძვირფას მეგობარს — საშა — დაუწერია ეს წიგნი და მეოცე საუკუნის დამლევს მოსკოვში გამოიუცია. გამიკენიდა, ისეთმა გონიერმა და ერთობ წიგნახედულმა კაცმა, როგორიც საშა ებანიძე გახლავთ, ასეთ საჭოჭმანო საქმეს როგორ მოჰკიდა-მეთქი ხელი.

წიგნთა წიგნი — ბიბლია — ძველი აღთქმა — მოსეს ხუთიწიგნეული გვამბობს იოსების ძმათა დალატზე და იოსების მიტევების სიდიადეზე. ოცდაათი საუკუნის შემდეგ თომას მანმა მოინადინა „დაბადების“ ერთი თავით თავისებურად ემბნა ადამიანებისათვის. უკვე რა ხანია, მსოფლიოს ერთი ნაწილი კითხულობს იოსებისა და მისი ძმების თომას მანისეულ ვერსიას. საერთოდ, გერმანულ ლიტერატურაში ხმიანობას და მისი ძმების ამბავი. ალბათ, გახსოვთ კარლ გუცკოვის „ურიელ აკოსტაში“ ურიელის შეძინები: „რატომ ატირდა იოსები უდაბნოში?“ მართლაცდა, რატომ ატირდა? ძმების ხილვით მოგვრილმა სიხარულმა აატირა, თუ იმან, რომ მისი სიზმარი გაცადდა და ძმებმა თავი მოუდრიეს?

მაგრამ ეს სხვა თემაა.

ალექსანდრე ებანიძის მიერ გადადგმული ნაბიჯი გამიკირდა-მეთქი. მართლაცდა, შენი ჩინებული ლიტერატურული რეპუტაცია სასწორზე რისთვის უნდა შეაგდო?

საჭირო წიგნის ქებნას თავი ვანებე და იქვე, ისე რომ წიგნის თარის არც მოვშორებივარ, იოსებისა და მისი ძმების ალექსანდრე ებანიძის სეული ვერსიის კითხვას შევუდექი: თომას მანის რომანი ტოლსტოის „ომსა და მშვიდობაზე“ სრულია და მნადია, მკითხველს მოკლედ ვუამბო ძმათა ამბავიო, შესავალშივე წერს ჩვენი მეგობარი. არ დავმალავ, კითხვა ცოტა გალიზიანებულმა დავიწყე. ამის მიზეზი კი ის გახლდათ, ჩემს თანამედროვეს არა აქვს დრო და საშუალება, სქელტანიანი რომანები იყითხოს და ადაპტირებული სახით ვაწოდებო მკითხველს. თუ ამ კარგი წიგნების — დიდი ლატერატურის — ადაპტირებას მივყავთ ხელი, სადამდე მივალთ? იდდი ლიტერატურას სარკიფაგები მიკუითხოვთ და ადაპტირებულნი ვივითხოთ? დღეს ბევრი დადგომია ააგზას, მაგრამ კარგია კი?

არ მომწონს, ნამდვილად არ მომწონს ეს ამბავი, მაგრამ... დღეს რომ ეს ტენდენცია მძლავრობს? ეს გზა მიაჩინათ ნაწარმოების მკითხველამდე მიტანის ერთ-ერთ გარდაუვალ საშუალებად? კი ბატონო, ჩვენ გეზს არ გადაუხეცეთ — არ ავყენო სახალეს, რომელსაც სხვათაებრ მიჰყოლია საშა ებანიძე. დიდდიდ ქმნილებათა მცირე ვერსიები არ მივაწოდეთ მკითხველს. შედეგად რას მივიღებთ? მავანი არ წაიკითხავს იოსებსა და მისი ძმებს, ან სხვა მისებრ ქმნილებებს.

მერე? ასე უბირად დარჩეს?

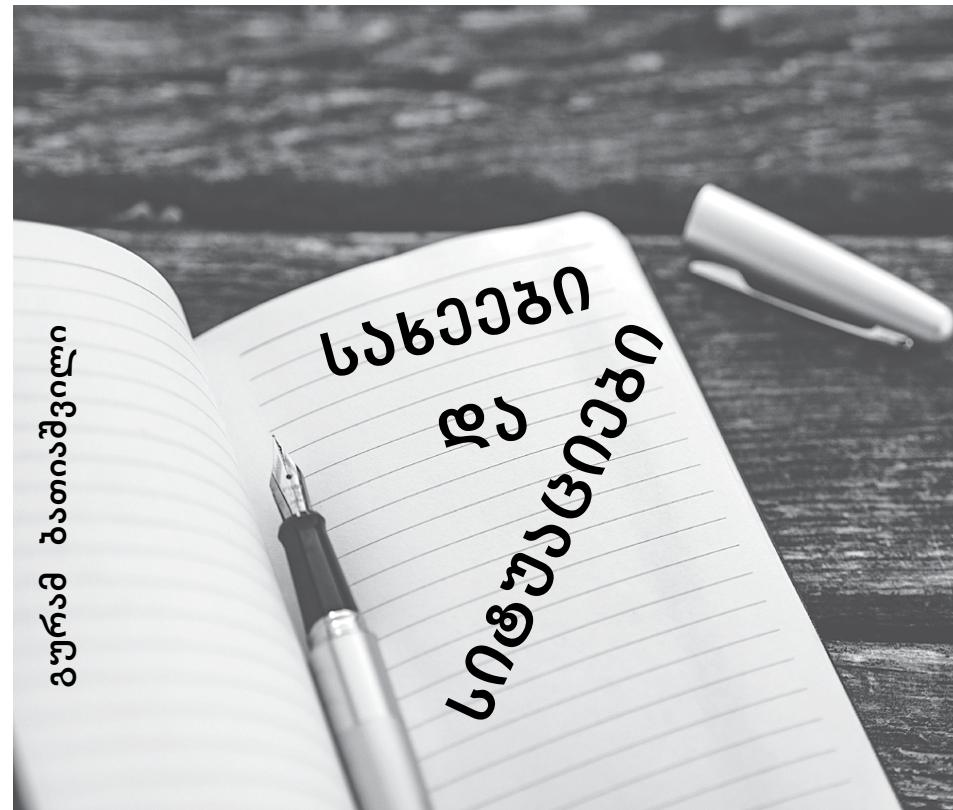
იქნებ, ცოტა მანიც იცოდეს იმაზე, რაც კაცობრიობას შეუქმნია, ან დღეს რასაც ქმნის? ან იქნებ, ამ შემცირებული ვარიანტის კითხვამ წიგნის გემო, ღირსება აგრძნობინოს და ის მოიძიოს, რაც ნაღდია — თავდაპირველი წყარო? ასე თუ ისე, ალექსანდრე ებანიძემ არ დაიზარა — მკითხველის სამსახური მოიწინადინა და

ჩინებულად გვიამბო იაკობის ძეთა ამბავი. შედეგი?

დღეს ათასობით მეტმა მკითხველმა იცის იოსებისა და ძმათა მისთა ამბავი, ვიდრე იცოდა გუშინ — ამპავი სიკეთის ნამლეავი შურისა და შენდობის სიბრძნესიდათვის. ალექსანდრე ებანიძე შენდობის შენდობის ნიჭებზე ამასვილებს უზრადღებას. შემექმნა შთაბეჭდილება, რომ მწერალმა „ქველი აღთქმის“ ერთ ეპიზოდსა და თომა მანის რომანშის მიმართა, რომ შენდობას მიმართა და დადგენილი დროის შვილებს შენდობის თაობაზე ესაუბროს და კიდევ ერთხელ დაარწმუნოს: შენდობა მხოლოდ იმას კი არ შენდონი და, ვისაც შეუნდეს, იქნებ ის უფრო ბედნიერი იყოს, ვინც შეუნდო. მოისვენა. შურისძიების ეშმა სულში ჩაიკლა.

ცული რად გიცდაო?..

მეოცე საუკუნის 70-80-იან წლებში ძალიზ გახმაურდა ფრანგულ-იტალიური

ნიერის დიდი თაყვანის მცემლები არ შემრისხავენ, მნადია, მის ერთ მიუტევებელ შეცდომასა თუ შეცდებაზე გავამახვილო ყურადღება:

იუდაიზმის ერთ-ერთი შეგონება გახდა ადამიანის სულში „იეჟერ ჰარაასა“ და „იეჟერ ჰარა“ ალექსანდრე ებანიძე შენდობის ნიჭებზე ამასვილებს უზრადღებას. შემექმნა შთაბეჭდილება, რომ მწერალმა „ქველი აღთქმის“ ერთ ეპიზოდის მიმართა, რომ შენდობას მიმართა და დადგენილი დროის შვილებს შენდობის თაობაზე ესაუბროს და კიდევ ერთხელ დაარწმუნოს: შენდობა მხოლოდ იმას კი არ შენდონი და, ვისაც შეუნდეს, იქნებ ის უფრო ბედნიერი იყოს, ვინც შეუნდო. მოისვენა. შურისძიების ეშმა სულში ჩაიკლა.

იოგვლივაც სულ სხვა, სიკეთის ატმოსფერო ისადგურებს.

უმძაფრებდა. და ეს ცველაფერი ჰატარა შლომოს ჩაესმოდაო.

შურს იძიებდა? მაგრამ რაზე? ვინ იყო ბრალეული იმაში, რომ მისი ძმა და დედა ასე იქცეოდნენ, გარდა მისავე ძმისა და დედისა? მაგრამ ასეა თუ ისე, ისეთი თეორია ნამოაყენა, „იეჟერ ჰარაას“ განვრცობადობას შეუწყო ხელი. სჭირდებოდა კი მისი ასეთი დახმარება იმას, რაც ისედ ტებილი და მიმზიდველია?

თინიკო

იმდენი ნახატი და ლექსი, რამდენიც დღეს საქართველოში იქმნება, არა ვგონება, სადმე იქმნებოდეს — ბევრია ლექსი, ბევრია ნახატი, მაგრამ არ არის ფერწერა, არ არის პოზია. გაბარი სახლის ბერძნების სულში ჩატუდებული ბოროტი სანციისა, „იეჟერ ჰარაა“ აღმიანის სულში ჩატუდებული ბოროტი სანციის ბერძნებიანი სახატია. გაბარა მანიც არ არის ფერწერი სახატია.

ამდენი „თითქოს ლექსისა“ და „თითქოს ნახატის“ გარემოცვაში მართლა ლექსი და მართლა ნახატი იაზიად, ვართ გალაკტიონზეული, „თითქოს ლექსისა“, მისი სულში განვიდგენა. არ უნდა მივცეთ აყელებულავების, გაძლიერების საშუალება. ეს იგი, მოვალენი ვართ, დაგძლიოთ იგი, მოვერიოთ მას — ეს არის გზა ადამიანის ზნებრივი სრულყოფისაკენ. აქვე დავსებინ, თუ ამ გზით არ ვიცლით, „იეჟერ ჰარაას“ იმდენი ინსტიქტი, ვნებიანი განებება მოსდევს, „იეჟერ ჰარა“ წატოვს „წალეუკავისა და განვითარებული“. იეჟენი და გამარტინი მანიც არ არის ფერწერი სახატია.

ა, თინიკო ფერწერი სახატია. მისი ფერწერი შეებილი განწყობილება დადს გვიდებით გამოიიყო.

„თითქო“ ასეთი ხელმოწერა მის ერთ-ერთ ნახატზე.

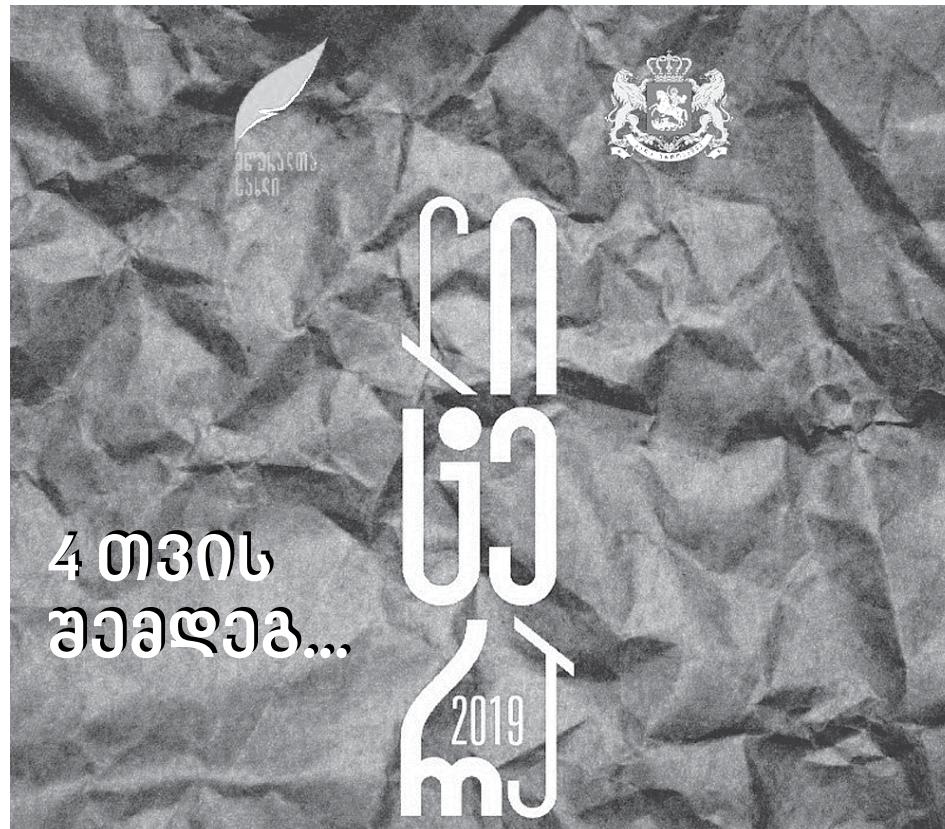
ეს კიდევ ერთხელ მიდასტურებს, რომ ეს წარმომბით გერმანელი ქალბატონი, ქართულ თეატრალურ მხატვრობას ამაგი რომ დასდო (ჯერ ის ვიკითხოთ, ვისი გორისა — რა ვარის — ჰენრის ჰეინეს ნათესავი). საქართველოში ცხოვრობს, ქართულ ფერწერასა და სცენოგრაფიას სდებს ამაგს), ქართული სულისკვეთებისა გახლავთ. თინა ვარო კი არ წერს, თინიკო, თინიკო ვარო და ეს „იკო“ კი რასაც უნდა ნიშავდეს, ვგონებ, ძნელი მისახედით არ არის — ეს ხმოვნობანობა დაჯგუფება კი არა, სულ სხვა, გაცილებით მნიშვნელობა რომ ერთხელ მისი სახლის მასახური მართალი გავალ გზას უსწინოს.

სულ სხვა იდეას ჩაგვაგონებდა შლომო-სიგიზმუნდ-ზიგდომუნდ ფრონიდი და ეს გახლავთ მისი შეცდომა თუ შეცოდება: „იეჟერ ჰარაა“ სულში კი არ ჩავიკლათ, ნარმობარინოთ, შევიმეცნოთ, გავიცნობიეროთ და ამ შეცნობა-ინტეგრაციის (ცხადია, ჩვენს ბუნებასთან ინტეგრაციისა ჩაგვარინებდა) პროცესში დავაკვირდეთ, შევისნავლით, მისი ზეგავლით, გადამისადგენ უფრო განვითარების ადგიდების დაგადასტურებას ასე უფრო განვითარებას და გადასტურებას ასე უფრო განვითარებ

დაგვიანებული ჯილდო კვლავ მცენალთა სახლისგან

ეს საღამო 25 ივნისს უნდა გამართულიყო.

24 ივნისს მწერალთა სახლის ფეისბუქის ოფიციალურ გვერდზე ორი სტატუსი დაიდო — პირველი გვაცნობდა „ლიტერას“ მორიგ ფინალისტებს წიგნის დიზანის ნომინაციაში, მეორე კი გვატყობინებდა, რომ მწერალთა სახლი გაუქმდა. „ლიტერასთვის“ ველარავინ მოიცალა. ლიტერატურული წრების დღის წესრიგში სულ სხვა საკითხი დადგა — მწერალთა სახლის დაბრუნების.

2 თვის თავზე მოვლენები ისე განვითარდა, რომ მწერალთა სახლმა სახელიც დაიბრუნა და დიასახლისიც — ნატა ლომური, რომელსაც ახლობლები დავით სარაჯოშვილის მემკვიდრედაც კი მოიხსენიებენ ქართველი მეცნიატის სახლისა თუ ნივთების თავდაუზოგავი ზრუნვა-პატრონიბისთვის.

ასე რომ, „ლიტერას“ დაჯილდოების ცერემონიალი კვლავ აქტუალურ თემად იქცა.

***

ეს საღამო 21 ოქტომბერს, 4 თვის თავზე, დაგვიანებით, თუმცა მაინც გაიმართა.

ლიტერატურულმა საზოგადოებამ კვლავ მოიყარა თავი მწერალთა სახლში, სადაც საუკეთესოთა შორის საუკეთესოები ექვს ნომინაციაში უნდა დაესახელებონათ.

მოგეხსენებათ, რაც უნდა ობიექტურობაზე იყოს ლაპარაკი, გადაწყვეტილებას, რომელსაც ჟიური ასეთ შემთხვევაში იღებს ხოლმე, სუბიექტურია და ხშირად მის ლიტერატურულ გემოვნებას გამოხატავს. მოგვიანებით განხილვის საგნად სწორედ ეს გემოვნება გადაიქცევა ხოლმე და არა ის, რამდენად სამართლიანი იყვნენ ადამიანები, რომელებმაც ინდივიდუალური შეხედულებით კრებითი „განაჩენი“ გამოუტანეს მწერლებსა თუ ლიტერატორებს.

ჟიურის კონფიდენციალურობას ამ საბადამოს აეხადა ფარდა. წელს შარმან გამოცემული წიგნების ავტარი ინორმინანტური იქნებოდა: ლიტერატორების მარტინ კუპრევილმა, მალხაზ ხარბედიამ, ნიკა აგლაძემ; მთარგმნელმა მარიანჯივიძემ და ფილოსოფოსმა გიორგი მაისურაძემ. ნომინაციაში — წიგნის დიზაინი — ჯერ ფინანსისტთა, შემდეგ კი გამარჯვებულის გამოსავლენად ჟიურიმ აზრი პროფესიონალებს ჰქონდა.

საბოლოოდ, ამ ხუთეულის გადაწ

ყველილება ბევრისთვის მოულოდნელი აღმოჩნდა. 2019 წლის „ლიტერას“ ლაურეატებად, რომელთაც პრიზთან ერთად 5000 ლარიც გადაეცათ, დასახელდნენ:

ნიგნების დიზაინი

თორნიკე ლორთქიფანიძე — „100 წელი — 100 ფოტო“ — გამომცემლობა „ინდიგო“.

ლოკუმეცური პროგრამა

პრიზი ორად გაიყო

სალომე ბენიძე, დინა ოგანოვა „SHEROES“ — გამომცემლობა „წიგნები ბათუმში“;

ნინო ლომაძე — „ვაშლის ბაღები“ — გამომცემლობა „ინდიგო“.

დებიუტი

პრიზი ორად გაიყო

ნიკა ლაშებია — „დონორი“ — გამომცემლობა „ინტელექტუალის“;

ივონ თვალაბეიშვილი — „ტრანსმუტაცია“ — გამომცემლობა „პალიტრა L“.

პრეტასი პროგრამა

ბექა ახალაია — „მტრედების იონა“ — გამომცემლობა „ინტელექტის“.

პროგრამული კრებული

დათო გორგილაძე — „დემრთი სამახასურში“ — გამომცემლობა „ინტელექტის“.

რომანი

ზურაბ ქარუმიძე — „UNTERGANG — მოგზაურობა ევროპაში“ — „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა“.

***

ასე დასრულდა გამარჯვებულთა გამოვლენის ეტაპი. ჟიურის ლიტერატურული გემოვნებით შეთავაზებული კერძი „ლიტერა“ ვიღაცას ეგემრიალა, ვიდაცას — არა, ზოგმა მარილი მოისაკლისა, ზოგმაც — ნინაკა, ჯილდოს მფლობელთაოვის კი ის, ბუნებრივია, უზადოდ შეზავებული აღმოჩნდა.

„ლიტერა“, რომელიც 2015 წელს დაარსდა და რომლის უცვლელი ორგანიზაციონი და მასპინძელი „მწერალთა სახლი“, სამომავლოდ ლიტერატურის მოყვარულებს ბევრ სიურპრიზსა და მასტერისტურობას პირდება. ასე რომ, დაველოდოთ 2020 წელს და ახალი ჟიურის მიერ მომზადებულ-შეკმაზულ „ლიტერას“.

